

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obecně k přezkumu úkonů policejního orgánu

Policejní orgán má v trestním řízení nenahraditelnou funkci, a to prověřit spáchání trestného činu a vyšetřit, kdo skutek zakládající trestní odpovědnost spáchal. I když se člen policejního orgánu primárně neúčastní „vrcholného“ hlavního líčení, jeho činnost může v mnoha případech zasáhnout práva a povinnosti běžného člověka. Toto vyžaduje pečlivý dohled nejen nad tím, jak orgány činné v trestním řízení fungují, ale i nad ochranou zasažených osob. Tento článek se zaměří na stručný rozbor úkonů policejního orgánu a prozkoumá možnosti nápravy vad, které mohou dotčené osoby využít, pokud se domnívají, že jejich práva byla zmíněnými úkony porušena.

Úkon policejního orgánu

Úkonem policejního orgánu můžeme označit jakékoliv procesní opatření nebo rozhodnutí, které policejní orgán podnikl v trestním řízení v době od zahájení až po ukončení přípravného řízení podáním obžaloby. V trestním řádu jsou některé úkony výslovně pojmenovány, nicméně policejní orgán má také pravomoc vykonávat jiné činnosti, které mohou být v daný moment nezbytné pro dosažení cíle přípravného řízení, tj. pro objasnění skutku. Přitom je vždy povinen dbát na ochranu osobních a ústavně garantovaných práv zúčastněných stran. Obecně se v přípravném řízení setkáváme s dvěma hlavními typy úkonů. Úkony důležitějšími pro trestní řízení, které se vyhláší usnesením a již zmíněnými jinými, které se do spisu zakládají primárně v podobě protokolů nebo úředních záznamů.

Při přípravném řízení rozhoduje o valné většině úkonů sám policejní orgán. Tato široká pravomoc podléhá omezením v případech, kdy je zásah do ústavně chráněných práv jednotlivce intenzivnější. Toto se týká například sledování osoby, kde je třeba souhlasu státního zástupce. Pro invazivnější vyšetřovací úkony, např. domovní prohlídku, uvalení vazby nebo jiných závažnějších narušení lidských práv, je dokonce nezbytný souhlas soudu. Existují také situace, kdy policejní orgán v úkonu, kde by běžně rozhodl z vlastní vůle, rozhodne na základě pokynu nebo souhlasu státního zástupce. Takový postup je relevantní zejména na řízení o stížnosti v případě usnesení (viz níže).

Možnosti nápravy vad úkonů policejního orgánu

Pokud se účastník domnívá, že bylo úkony policejního orgánu zasaženo do jeho práv, orgán překročil své pravomoci nebo je nečinný, existují zde možnosti obrany v rámci činnosti dozoru státního zástupce, resp. vyšších instancí státního zastupitelství, soudů, nebo nadřízeného orgánu nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení. Tyto možnosti lze rozdělit podle povahy úkonu (viz výše), proti kterému směřují.

Žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu a státního zástupce

Trestní řád nabízí proti nečinnosti nebo protiprávnímu chování policejního orgánu nebo státního

zástupce jednoduchý a relativně obecný institut Žádosti o přezkoumání postupu policejního orgánu a státního zástupce dle ust. § 157a trestního řádu. Ten může podat osoba, proti níž se trestní řízení vede (osoba podezřelá ze spáchání trestného činu nebo obviněná) a poškozený, resp. jejich právní zástupci přes zástupčí oprávnění. Samotná žádost není vázána lhůtou, a je ji možné zaslat k vyřízení státnímu zástupci (v případě, že jde o přezkoumání úkonu státního zástupce podle odst. 2 žádost vyřizuje státní zástupce bezprostředně vyššího státního zastupitelství) až do doby ukončení přípravného řízení. Dozorový orgán má zároveň povinnost žádost neprodleně vyřídit, tedy, že by vyřízení žádosti nemělo být zbytečně protahováno. Slovu „neprodleně“ ve větě třetí § 157a odst. 1 trestního řádu koresponduje také povinnost policejního orgánu žádost ihned státnímu zástupci předložit.[1]

Byť se může zdát, že by bylo možné tohoto institutu využít při nečinnosti státního zástupce v běžné podobě přípravného řízení, není tomu tak. Proti jeho osobě je možné tohoto využít pouze v případě, kdy je on sám vyšetřovacím orgánem dle § 161 odst. 4 trestního řádu. V případě protiprávního rozhodnutí, resp. nečinnosti, je nutné užít institutu Podnětu k výkonu dohledu na základě ust. § 12c a § 12d zákona o státním zastupitelství. Byť odborná literatura Podnět k výkonu dohledu neuznává jako formu „opravného prostředku“[2], Ústavní soud k užití tohoto institutu nabádá v rámci nutnosti vyčerpat veškeré opravné prostředky, které zákon k ochraně práva poskytuje.[3]

Stížnost

Jediným řádným opravným prostředkem proti usnesení je stížnost. Tu může obviněný, poškozený nebo usnesením dotčená osoba podat u orgánu, proti jehož usnesení stížnost směřuje, a to do tří dnů od oznámení. Relativně krátká lhůta pro podání stížnosti dává samozřejmě možnost blanketního podání s dodatečným odůvodněním, souvisí ale hlavně s hospodárností celého trestního řízení a posilujícími tendencemi v co nejkratším čase získat co nejvíce informací, které si následně soud přebere ve stadiu hlavního líčení.

Podání stížnosti původnímu orgánu dává možnost dodatečně vydat opravné rozhodnutí, pokud uzná, že stížnost je důvodná v rámci autoremedury. Byla-li podána v přípravném řízení stížnost proti usnesení policejního orgánu vázanému na souhlas, či pokyn státního zástupce, je nutnou podmínkou autoremedury jeho souhlas.[4] Pokud státní zástupce nesouhlasí, žádost s vlastním vyjádřením zašle ve většině případů státnímu zástupci bezprostředně vyššího státního zastupitelství.

O stížnostech proti některým usnesením v době přípravného řízení rozhoduje soud. Jedná se o unesení státního zástupce, která jsou vymezena v ustanovení § 146a odst. 1 trestního řádu a předmětem rozhodnutí jsou invazivnější opatření, např. rozhodnutí o uložení předběžného opatření (ust. § 88m odst. 2 trestního řádu) nebo rozhodnutí o rušení omezovacích opatření, např. rozhodnutí o dalším trvání vazby, pokud jde o propuštění (ust. § 73b odst. 6 trestního řádu). Soud se zabývá i rozhodnutími policejního orgánu, resp. nadřízeného orgánu vymezenými v ust. § 146a odst. 2 trestního řádu.

Řízení o stížnostech před soudem provází taková procesní zvláštnost. Soudu předkládá stížnost státní zástupce, což znamená, že pokud jde o stížnost proti usnesení policejního orgánu, může o autoremeduře rozhodnout nejen orgán, kterému je stížnost doručována, ale i státní zástupce před zmíněným předložením.

Kromě devolutivního účinku nastává stížností v některých případech i účinek suspenzivní. Tam, kde je to v trestním řádu přímo určeno, stížnost odkládá účinek napadeného usnesení až do doby rozhodnutí o stížnosti. Nejčastějším případem je rozhodnutí o odložení věci, kde se poškozený vyjadřuje k jednotlivým důvodům odložení a navrhuje další cesty, kde vidí smysl pro policejní orgán zapátrat. Proti rozhodnutí o stížnosti může předkladatel následně využít institutu již zmíněného dohledu státního zástupce bezprostředně vyššího státního zastupitelství v rámci podnětu k výkonu dohledu dle ust. § 12c a § 12d zákona o státním zastupitelství.

Závěr

Přestože hlavní líčení hraje v trestním řízení stále důležitější roli, kontrola úkonů policejního orgánu v přípravném řízení zůstává zásadní pro zajištění spravedlivého procesu. Trestní řád s navazujícími předpisy umožňuje subjektům trestního řízení užít různé mechanismy ochrany před neoprávněnými úkony nebo nečinnostmi policejního orgánu. Správný výběr obrany vám zajistí nejen ochranu před možnými porušeními zákona, ale i jistotu ve spravedlivé trestní řízení od počátku po jeho ukončení.

Petr Jan Berka,
paralegal

Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

[1] ŠÁMAL, Pavel, ZEZULOVÁ, Jana, RŮŽIČKA, Miroslav. § 157a [Žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu a státního zástupce]. In: GRIVNA, Tomáš, ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena a kol. Oběti trestných činů. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 512, marg. č. 6.

[2] srov. FRČEK, Mojmír. § 12d [Instanční dohled]. In: BRADÁČOVÁ, Lenka a kol. Zákon o státním zastupitelství. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 144, marg. č. 7.

[3] srov. Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. II. ÚS 2166/14

[4] GRÍVNA, Tomáš. § 146 [Řízení před orgánem, proti jehož usnesení stížnost směřuje]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1780.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zrušení bytového spoluvlastnictví včetně limitů soudní ingerence](#)
- [2. díl ze série Pravidla a odpovědnost při provozování zimních sportů: Povinnosti provozovatele při závodech a trénincích: zabezpečení tratí a oddělení veřejného a sportovního provozu](#)
- [Protokol o předání díla jako podmínka zaplacení jeho ceny a k možné změně soudní praxe](#)
- [Rozsáhlá novela rodinného práva účinná od 1.1.2026](#)
- [Judikatura: smluvní sjednání prekluzivní lhůty je obecně platné \(FIDIC\)](#)
- [Civilněprávní prostředky ochrany při koupi falzifikátu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Konec zákonné koncentrace řízení? Návrh Nejvyššího soudu před Ústavním soudem](#)
- [Soudní poplatky v řízení o rozvodu manželství a úpravy poměrů k nezletilému dítěti po tzv. rozvodové novele](#)
- [Imise ve stavebním řízení aneb kde končí veřejný zájem a začíná soukromé právo?](#)
- [Užívání prostoru nad pozemkem třetí osobou](#)